

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

(Individual Study)

เรื่อง การแถลงข่าวและการนำตัวผู้ต้องหาไปเปิดเผยต่อสาธารณะผ่านสื่อสารมวลชนเป็นการละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญของผู้ต้องหาหรือไม่
Informing and Revealing the Suspects' identity and face to the Public through the Press: Whether these Practice Violate the Constitutional Rights of the Suspects

จัดทำโดย พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์

รหัส ๕๑๐๑๕๑

รายงานนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

**เรื่อง การแถลงข่าวและการนำตัวผู้ต้องหาไปเปิดเผยต่อสาธารณะผ่าน
สื่อสารมวลชนเป็นการละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญของผู้ต้องหาหรือไม่**
**Informing and Revealing the Suspects' identity and face to the Public through
the Press: Whether these Practice Violate the Constitutional Rights of the
Suspects**

จัดทำโดย พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์

รหัส ๕๑๐๑๕๑

รายงานนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

บทคัดย่อ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้รับรองสิทธิของประชาชนโดยเฉพาะสิทธิของผู้ต้องหาไว้ อย่างชัดเจน เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๔ ได้รับรองสิทธิใน ชื่อเสียงของบุคคล การไขข่าวให้แพร่หลายย่อมไม่อาจกระทำได้ เช่นเดียวกับ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อความหรือภาพไปยัง สาธารณชนอันทำให้สิทธิในชื่อเสียงได้รับความเสียหายเช่นเดียวกัน เว้นแต่จะเป็นกรณีที่เป็นประโยชน์ สาธารณะ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานที่ว่าเขายังเป็นผู้บริสุทธิ์ ฉะนั้น ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าเป็นผู้กระทำผิดจริงแล้ว จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำผิดมิได้

อย่างไรก็ตาม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนนำตัวผู้กระทำผิดมา เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม มีการปฏิบัติการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนเสมอมา และได้รับการ วิพากษ์วิจารณ์จากทั้งนักวิชาการและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิ ของผู้ต้องหา โดยเฉพาะมีการกระทำในลักษณะการประจานทำให้ผู้ต้องหาเสียหาย รายงานวิจัยฉบับนี้ จึง ทำการศึกษาว่าการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวนั้นเป็นการละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ และกรณีการ แถลงข่าวถือได้ว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่จะรับรู้ข่าวสาร และการดำเนินการขององค์กรของ รัฐในการจัดทำบริการสาธารณะหรือไม่ สื่อมวลชนมีสิทธิในการรับรู้และเสนอข่าวสารต่อสาธารณะ เพียงใด และท้ายที่สุดควรมีการกำหนดมาตรการใดในการจัดการแถลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือไม่ อย่างไร

ผู้วิจัยเห็นการแถลงข่าวเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญในการเปิดเผยให้เห็นถึงผลการ ปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการจัดทำบริการสาธารณะให้กับสังคม ว่าองค์กร ตำรวจสามารถติดตามจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้สังคมมี ความเชื่อมั่นและศรัทธาการปฏิบัติขององค์กรตำรวจ และประชาชนจะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่การแถลงข่าวโดยการนำตัวผู้ต้องหามาประกอบการแถลงข่าวนั้น จะต้องกระทำ เฉพาะกรณีที่จะเป็นประโยชน์สาธารณะที่สำคัญยิ่งเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันผู้วิจัย ยังไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่า กรณีใดจะถือเป็นกรณีจำเป็นอย่างยิ่งได้ เพราะการแถลงข่าวควรจะเสนอเฉพาะข้อเท็จจริงทั่วไป ที่ไม่ เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาแต่ประการใด ดังนั้น โดยหลักการทั่วไปแล้ว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าไม่ ควรนำตัวผู้ต้องหามาเปิดเผยต่อสื่อมวลชนแต่ประการใด

Abstract

Both the Constitution of Thailand BE.2540 Art. 34, and that of B.E.2550 Art. 35, 39, have clearly guaranteed the privacy rights to the suspect in criminal case and such suspect will be firmly presumed as innocent man. Before the final judgment indicates him guilt, he cannot be treated as the prisoners at all. Those provisions prohibit informing and distributing either texts or picture to the public damaging and defaming the suspect's rights except the requirement of the public interest.

In practice, the Royal Thai Police agencies, who act as the criminal justice personnel to bring the criminal to justice, routinely declare the suspect's identity and face to public through all kinds of media. This conduct has been continuously criticized by the scholars and the National Human Right Committee of Thailand; they conclude that such performance is the Constitutional violation against the guarantee to the right of privacy. According to this legal debate, this research aims at studying whether the informing and revealing the suspects' identity and face to the public through the media will violate the right to privacy of the suspect and if it is possible to make the public to aware of the criminal activity. This paper tries to propose that such conduct might be useful to protect the public's right to know about the criminal activity and the access the public service operated by the Royal Thai Police. Moreover, the rights of publishers or the press is very important in current era of democratic country. As a result, this research has proposed the measures on informing and revealing the suspects' identity and face that can protect both the right of privacy and the right of the public simultaneously.

The researcher positively believes that the information operation is indispensable for the Royal Thai Police because bringing the criminal justice is the obligated duty of the police officer and such performance, which is the public service, should be declared to the public. If the police officers are able to arrest the right suspect timely, the community will trust in the police capacity and finally will cooperate and comply with the law. However, informing and revealing the suspect's identity and face must be very careful or other words it must not cause the unnecessary defame to the suspects. Consequently, bringing the suspect to declare to the public through the media must be normally prohibited except in the case that the public interest demands, which the researcher cannot imagine about the mandatory criteria. In conclusion, the Royal Thai Police should have not allowed its agents to inform and reveal the suspects' identities and face, generally.

บทนำ : บททั่วไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างชัดเจน โดยให้การรับรองศักดิ์ศรีความมนุษย์ สิทธิ เสรีภาคและความเสมอของบุคคล (มาตรา ๔) อย่างเท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ (มาตรา ๕ และมาตรา ๓๐) โดยบทบัญญัติไม่ว่าจะโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนี้ มีสถานะเป็นกฎหมายสูงสุดที่กฎหมายใดจะขัดหรือแย้งไม่ได้ (มาตรา ๖) ดังนั้น องค์การของรัฐ จะต้องใช้อำนาจให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว (มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗) นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังได้รับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของประชาชน (มาตรา ๓๒) การจับกุมหรือหรือคุมขังบุคคลจะกระทำได้เมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น (มาตรา ๓๒ วรรคสาม) ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจตามกฎหมายไปกระทบสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญ ผู้ได้รับความเสียหายย่อมมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำการเช่นนั้นได้ (มาตรา ๓๒ วรรคห้า)

ในด้านสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้น รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ในมาตรา ๓๕ อย่างชัดเจน โดยห้ามมิให้มีการกล่าวหรือไขข่าว หรือทำให้แพร่หลาย ซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีการใดไปยังสาธารณชน อันมีผลเป็นการละเมิดหรือกระทบสิทธิของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลนั้น อย่างไรก็ตาม มาตรา ๓๕ วรรคสาม ตอนท้ายของรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ได้กำหนดให้การเผยแพร่ข่าวสารแม้กระทบต่อสิทธิดังกล่าว ก็สามารถทำได้ หากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ในกรณีของบุคคลทั่วไป ๆ หากมีการไขข่าวหรือทำให้เสียหายในชื่อเสียง เกียรติยศ หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว บุคคลที่ไขข่าวหรือเผยแพร่ภาพหรือข้อความดังกล่าว ย่อมมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการหมิ่นประมาทบุคคลอื่น ๆ ตามมาตรา ๓๒๖, ๓๒๘ หรืออาจจะเป็นความรับผิดทางแพ่งว่าด้วยการละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ แต่อย่างไรก็ตาม การหมิ่นประมาทไม่ว่ากรณีเช่นไร หากเป็นการกระทำเพื่อป้องกันหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม หรือกระทำในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือเป็นการติชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุมผู้หนึ่ง ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๕ ซึ่งจะถือเป็นข้อกล่าวอ้าง (Defense) ของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำละเมิดหรือหมิ่นประมาทนั้น อันมีผลทำให้ไม่ต้องรับผิดในความหมิ่นฐานหมิ่นประมาทหรือละเมิดได้

ประเด็นสำคัญ คือ การไขข่าวหรือแพร่ภาพหรือข้อความใด ๆ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระทำไปเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน ในลักษณะที่เป็นการนำตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาในคดีอาญามาแถลงข่าวให้สาธารณชนทราบ ผ่านสื่อมวลชนอย่างเปิดเผย ซึ่งทำให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาได้รับความเสียหาย เกิดความอับอาย จะถือว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของ

ผู้ต้องหาที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ และเจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถกระทำได้หรือไม่ มีความรับผิดชอบหรือได้รับความคุ้มครองหรือยกเว้นมิให้ต้องรับผิดชอบหรือไม่

ในประเด็นนี้ จะเห็นได้ว่ามีประเด็นข้อกฎหมายที่สลับซับซ้อนหลายประการที่จะต้องนำมาพิจารณาร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมและนำมาแถลงข่าวนั้นเอง สิทธิของประชาชนหรือสาธารณชนที่จะรับรู้ถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงสิทธิของสื่อมวลชนที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพของสื่อมวลชนที่มีพันธะหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารให้สังคมได้รับรู้รับทราบด้วยเช่นกัน แต่การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอาจจะมีผลทำให้ผู้ถูกจับได้รับความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะถูกตัดสินว่ากระทำผิดทั้ง ๆ ที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองผู้ต้องหาว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ไว้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำผิด ตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง อย่างไรก็ตาม การไขข่าวหรือการเผยแพร่ข้อความหรือภาพเกี่ยวกับอาชญากรรมนั้น อาจจะได้รับคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง กล่าวคือ ในกรณีที่การไขข่าวหรือการเผยแพร่ข้อความหรือภาพเกี่ยวกับผู้ต้องหา นั้นจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ (Public Interest) ด้วยเหตุผลนี้ การชั่งน้ำหนักกระหว่าง การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเกี่ยวกับสิทธิในชื่อเสียง และเกียรติยศ ตลอดจนความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหา จึงต้องดำเนินการอย่างสมดุลต่อการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ แต่ปัญหาคือ อะไรคือประโยชน์สาธารณะ มีความหมายกว้างขวางเพียงใด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีอำนาจกำหนดกฎระเบียบในการปฏิบัติการแถลงข่าวผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ควรจะมีการกำหนดขึ้นก่อนหรือมาตรการในการแถลงข่าวให้เกิดความสมดุลต่อสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ความคุ้มครองอย่างไร

รายงานวิจัยฉบับนี้ จึงได้นำเสนอเกี่ยวกับที่มาและความสำคัญของปัญหาในการนำตัวผู้ต้องหา มาแถลงข่าวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนแนวทางที่น่าจะเกิดความสมดุลในการคุ้มครองผลประโยชน์สาธารณะในการแถลงข่าวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอีกส่วนหนึ่งด้วย

๒. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

๒.๑ พัฒนาการในการกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการแถลงข่าวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สืบเนื่องจากคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.) ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๗ ให้กำหนดมาตรการแก้ไข กรณีการเผยแพร่ภาพข่าวเหยื่ออาชญากรรมของสื่อมวลชนในลักษณะที่อาจเป็นการละเมิดในความเป็นส่วนตัวซึ่งรัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ กรณีดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้เชิญผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมถึงสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และผู้แทนสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และวันที่ ๒๐ ธันวาคม

๒๕๔๗ ต่อมาประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้ลงนามในคำสั่งที่ ๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งอนุกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาเรื่องการเผยแพร่ภาพข่าวเหยื่ออาชญากรรมของสื่อมวลชน เพื่อศึกษาและจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาพของสื่อมวลชน เพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดความเป็นส่วนตัวตามรัฐธรรมนูญและสิทธิในข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว

ในระหว่างการดำเนินการศึกษาของคณะอนุกรรมการข้างต้น ในปี พ.ศ.๒๕๔๘ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีคำสั่งที่ ๘๕๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ โดยยกเลิกระเบียบหรือคำสั่งเกี่ยวกับการแถลงข่าวของตำรวจไปทั้งหมด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวนั้น ได้กำหนดไว้ในข้อ ๑.๒ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

“๑.๒ แนวทางการปฏิบัติในการให้ข่าว แถลงข่าว ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนทุกแขนง

๑.๒.๒ การให้ข่าว แถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ ... ห้ามให้ข่าว แถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ ที่เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

๑.๒.๒.๑ เรื่องที่มีผลกระทบต่อการรักษาความปลอดภัยของประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๑.๒.๒.๒ เรื่องหรือข้อความที่จะทำให้เกิดการเสียหายแก่ทางราชการ

๑.๒.๒.๓ เรื่องที่เกี่ยวกับคำสั่งให้ปฏิบัติในหน้าที่อันเป็นระเบียบการภายใน และคำสั่งหรือระเบียบการใด ๆ ที่ถือว่าเป็นความลับ

๑.๒.๒.๔ เรื่องที่จะเกิดการเสียหายทางชื่อเสียงหรือผลประโยชน์แก่ผู้อื่น เช่น ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ความผิดฐานหมิ่นประมาท และเรื่องอื่น ๆ ในลักษณะทำนองเดียวกัน

๑.๒.๒.๕ เรื่องที่อาจส่งผลกระทบต่อหรือเสียหายต่อคดี โดยเฉพาะคดีที่อยู่ในระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น เช่น การเปิดเผยเกี่ยวกับเทคนิควิธีการปฏิบัติงานที่ควรปกปิดเป็นความลับ แนวทางการสืบสวนสอบสวน การจับกุม ตรวจค้น และการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน เป็นต้น

๑.๒.๒.๖ เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งถ้าหากเปิดเผยต่อประชาชนอาจเป็นแบบที่บุคคลอื่นจะถือเอาเป็นตัวอย่างในการกระทำขึ้นอีก เช่น แผนประทุษกรรมต่าง ๆ ของคนร้าย หรือการที่แสดงถึงการนอโกง การกระทำอัตวินิบาตกรรม และวิธีการอันชั่วร้ายอื่น ๆ

๑.๒.๓ การให้สัมภาษณ์ โดยมีสื่อมวลชนทุกแขนงเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ในลักษณะเป็นชนกลาง ห้ามข้าราชการตำรวจตอบโต้กับฝ่ายผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือนุคคลใด เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

๑.๒.๔ ห้ามนำหรือจัดให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน มาให้ข่าว แลกข่าวหรือให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนง ยกเว้นกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ให้ขออนุญาตต่อผู้บัญชาการ

ไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตาม ห้ามนำผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี บริบูรณ์ พระภิกษุสามเณร นักพรต นักบวช ผู้เสียหายที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ มาให้ข่าว แลกข่าว หรือให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนงเป็นอันขาด รวมตลอดถึงการชี้ตัวผู้ต้องหาในลักษณะที่เป็นการเผชิญหน้าต่อสื่อมวลชนทุกแขนง”

นอกจากนี้ คำสั่งดังกล่าว ยังกำหนดแนวทางปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลต่อสื่อมวลชน ไว้ตาม ข้อ ๒ โดยกำหนดว่า

“ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ป้องกันภัยอันตรายมิให้เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่ให้มีภาพที่ไม่เหมาะสมถูกนำเผยแพร่ทางสื่อมวลชนทุกแขนง อันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น จึงให้ปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ ห้ามนำสื่อมวลชนทุกแขนง ไปทำข่าวหรือถ่ายภาพ ในขณะที่ปฏิบัติกรตรวจค้น จับกุม

๒.๒ ห้ามเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน หรือพนักงานสอบสวน อนุญาต หรือจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพในห้องสืบสวน หรือห้องสอบสวน ในขณะที่ทำการสืบสวนสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน หรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี

๒.๓ ห้ามอนุญาต หรือจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพ สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวของผู้ต้องหา หรือผู้ต้องกักขัง ในระหว่างการควบคุมตัวของตำรวจทั้งภายใน และภายนอกที่ทำการ หรือสถานีตำรวจ เว้นแต่พนักงานสอบสวนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี

๒.๔ ห้ามจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงเข้าทำข่าว ขณะเมื่อมีการให้ผู้ต้องหานำพนักงานสอบสวน ไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และหลีกเลี่ยงการให้สัมภาษณ์ใด ๆ ในลักษณะเป็นการตอบโต้ระหว่าง พนักงานสอบสวน กับผู้ต้องหา หรือบุคคลใด โดยมีสื่อมวลชนทุกแขนงเป็นผู้สัมภาษณ์ เนื่องจากอาจเป็นเหตุให้รูปคดีเสียหาย ”

ภายหลังจากที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ออกคำสั่งดังกล่าวออกมา ในทันทีทันใด ทั้งสื่อมวลชนและนักวิชาการ ได้วิพากษ์วิจารณ์คำสั่งดังกล่าวอย่างมาก เนื่องจากการห้ามมิให้ข้าราชการตำรวจให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวแก่สื่อมวลชน รวมถึงการห้ามถ่ายภาพ ตามที่กำหนดในข้อ ๒.๓ นั้น เป็นการตัดสิทธิของสาธารณะที่จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพอาชญากรรม รวมถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และยังเป็นมาตรการที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข้อเท็จจริงต่อสังคมตามหน้าที่ของสื่อมวลชน ในท้ายที่สุดได้มีการร้องเรียนไปยังคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.) อีกส่วนหนึ่งด้วย และท้ายที่สุด กขร. ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๕ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติแก้ไขคำสั่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๘๕๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๖

พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ข้อ ๒.๑ โดยเพิ่มในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการห้ามนำสื่อมวลชนทุกแขนงไปทำข่าวหรือถ่ายภาพเหยื่ออาชญากรรม หลังจากนั้น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหนังสือ ที่ นร ๐๑๐๗/ว ๗๘๒ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ส่งไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ เพื่อคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล สิทธิส่วนบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้มีคำสั่งที่ ๔๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ แก้ไขคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๘๕๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ข้อ ๒.๑ โดยใช้ข้อความใหม่ ดังนี้

“ ๒.๑ ห้ามอนุญาตหรือจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพ สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวของบุคคล ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ผู้ต้องหา ในระหว่างการควบคุมของตำรวจทั้งภายในและภายนอกที่ทำการหรือ สถานีตำรวจ

๒.๑.๒ เหยื่ออาชญากรรม รวมทั้งภาพที่มีลักษณะอุจาดหรือทารุณ โหดร้าย หรือล่วงละเมิดสิทธิบุคคล หรือส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

เว้นแต่พนักงานสอบสวนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี หรือได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหาย”

๒.๒ ข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เมื่อมีการแก้ไขคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๘๕๕/๒๕๕๕ ลง วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ โดยคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๔๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ แล้ว ก็ยังปรากฏอยู่เนืองว่ามีเจ้าหน้าที่ตำรวจมักจะนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวเสมอ โดยปราศจากยินยอมของผู้ต้องหา หรือไม่มีเหตุผลถึงจำเป็นต้องกระทำการแถลงข่าวดังกล่าวเพื่อประโยชน์แห่งคดีแต่ประการใด

การแถลงข่าวผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการนำตัวผู้ต้องหาพร้อมของกลางมาแสดงต่อสื่อมวลชน ยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ปรากฏอย่างชัดเจนให้ผู้ต้องหาให้ความยินยอมจริงหรือไม่ และในทางข้อเท็จจริงนั้น แม้ผู้ต้องหาจะลงลายมือชื่อในบันทึกยินยอมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำไปแถลงข่าวก็ตาม ก็น่าเชื่อว่าในสภาวะแวดล้อมที่ผู้ต้องหาถูกจับกุมและอยู่ในอำนาจควบคุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในสภาพเช่นนั้น จึงมีความเป็นไปได้ว่า แม้ผู้ต้องหาจะยินยอมลงลายมือให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำไปแถลงข่าวก็ตาม แต่ก็น่าเชื่อว่าผู้ต้องหาอยู่ในสภาวะที่ไม่อาจปฏิเสธได้ การยินยอมในลักษณะดังกล่าวจึงไม่ถือว่าเป็นการยินยอมโดยสมัครใจอย่างแท้จริง ดังตัวอย่างที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมักจะนำตัวผู้ถูกจับในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดมาแถลงผลการปฏิบัติงานต่อสาธารณะผ่านสื่อมวลชนอยู่เนือง ๆ ผู้ต้องหาจะก้มหน้า ไม่ยอมให้สื่อมวลชนถ่ายภาพใบหน้า สภาพแวดล้อมดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าแท้จริง ผู้ต้องหาไม่ได้เต็มใจ หรือให้ความยินยอมแต่ประการใด นอกจากนี้ บางกรณี การแถลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีลักษณะเป็นการ

ประชาชนผู้ต้องหาต่อสาธารณะชน เช่น กรณีที่ผู้ต้องหาถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจนำมาแถลงข่าวด้วยวิธีการให้คาบยาบ้าหรือเอาป้ายเคนมมนุษย์หรืออมมนุษย์มาติดแทนชื่อผู้ต้องหา ซึ่งกรณีดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระทำการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องหาที่ได้รับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญอย่างร้ายแรง¹

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังได้ถูกผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา ฟ้องเป็นคดีแพ่งและคดีอาญา เรียกร้องค่าเสียหายเป็นจำนวนเกือบ ๑๐๐ ล้านบาท และศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้มีคำพิพากษาให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติชดเชยค่าเสียหายให้แก่โจทก์ฐานละเมิดเป็นเงิน ๓๐ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ตามคดีหมายเลขดำที่ ๘๔๗/๒๕๕๒ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๗๑๗/๒๕๕๓ อันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้สืบสวนสอบสวนและจับกุมนาวาเอกจักรกฤษณ์ เสงะนันท์ ผอ.กองวิชาการ กองทัพเรือช่วยราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ในข้อหาจ้างวานฆ่า นายชาญชัย ลิขิตจิตถะ องคมนตรี และได้จัดให้มีการแถลงข่าวการจับกุมผู้ถูกกล่าวหา พร้อมกับคัดค้านคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว แต่ท้ายที่สุดปรากฏว่าเป็นการจับผิดตัว ซึ่งต่อมาศาล จ.สมุทรปราการ มีคำสั่งปล่อยตัวเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๒ นาวาเอกจักรกฤษณ์ฯ จึงได้เป็นโจทก์ฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นคดีอาญาและคดีแพ่ง เรียกค่าเสียหายจากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ จนเกิดความเสียหายแก่โจทก์ โดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริง กฎหมายและความชอบธรรม โจทก์ต้องถูกคุมขัง หมกฉีกรภาพ เสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูลและยังเสียหายต่อความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของโจทก์²

สืบเนื่องจากกรณีดังกล่าว ที่ประชุมบริหารของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ จึงได้มติให้กองคดีอาญา สำนักงานกฎหมายและคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการแถลงข่าว และการเผยแพร่ภาพที่กระทบต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง และข้อมูลส่วนบุคคล ท้ายที่สุด ได้มีหนังสือกำกับที่ ๐๐๑๑.๒๔/ว.๗๒ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ โดยมีข้อสั่งการเกี่ยวกับการแถลงข่าวฯ เพิ่มเติม ดังนี้

๑. คำว่าประโยชน์สาธารณะ ตามที่กำหนดในข้อ ๑.๒.๔ ของคำสั่งที่ ๘๕๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ หมายถึง ประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป ดังนั้น การพิจารณา

¹ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ นางสุนี ไชยรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้สัมภาษณ์กรณี เจ้าหน้าที่ตำรวจสั่งเขียนชื่อผู้ต้องหาค้ายาบ้าว่า "อมมนุษย์" กับ "เคนมมนุษย์" ระหว่างนั่งโต๊ะแถลงข่าว ว่า เป็นการกระทำที่ขัดรัฐธรรมนูญชัดเจนอยู่แล้ว เพราะมาตรา ๔ รัฐธรรมนูญกำหนดชัดเรื่องการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะผู้ต้องหาถือเป็นคนบริสุทธิ์ยังไม่เข้าสู่กระบวนการศาล ตำรวจจึงไม่มีสิทธิไปกล่าวหาต่อสาธารณะ หรือแม้จะเข้าสู่กระบวนการศาล และตัดสินแล้วก็ตาม ตำรวจก็ไม่มีอำนาจหน้าที่ไปกระทำกับผู้ต้องหาแบบนี้ *โปรดดู* กรรมการสิทธิฯ จะตำรวจ ดัดป้ายอมมนุษย์-เคนมมนุษย์ ผู้ต้องหา, จาก <http://highlight.kapook.com/view/38178>, (สืบค้น ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖)

² เศษ.เป็๊กฟ้องเหลก บิ๊กดร.มั่วแจ้งข้อหา คดีจ้างฆ่าองคมนตรี (๒๕๕๒, กรกฎาคม ๒๒), แนวหน้า, ออนไลน์, จาก <http://www.ryt9.com/s/nnd/813945>, (สืบค้น ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖)

ว่า ในการแถลงข่าวหรือเผยแพร่ข่าวสารต่อสื่อมวลชนได้จะต้องเป็นกรณีที่ทำให้การกระทำความผิดนั้นเกิดความเสียหายหรือกระทบต่อสังคมโดยรวมและการเผยแพร่จะเป็นประโยชน์แก่การดำเนินคดี ตัวอย่างเช่น ในคดีนี้คือ โกงซึ่งมีประชาชนจำนวนมากถูกลอกลวง การแถลงข่าวหรือเผยแพร่ข่าวต่อสื่อมวลชน อาจทำให้ผู้ที่ถูกลอกลวงคนอื่นที่ยังไม่ได้ร้องทุกข์ทราบเรื่องและมาแจ้งความร้องทุกข์เพิ่มขึ้น ทำให้คดีมีพยานหลักฐานเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้ การพิจารณาว่ากรณีใดเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนหรือไม่อยู่ในดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาระดับผู้บัญชาการขึ้นไป

นอกจากนี้ ตามหนังสือฉบับดังกล่าว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังได้เน้นย้ำมิให้มีการโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนเกี่ยวกับภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคล ตามกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๖ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมถึงผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการเฉพาะ หากมีการละเมิดกฎหมายดังกล่าว โดยการเผยแพร่ภาพ หรือข้อมูลใด ๆ จะมีโทษทางอาญาอีกส่วนหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีคำสั่ง และหนังสือกำชับหลายครั้งก็ตาม แต่ก็ยังปรากฏว่ามีการนำตัวผู้ต้องหา มาแถลงข่าวให้ปรากฏต่อสาธารณะผ่านสื่อมวลชนเสมอ โดยไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาได้ให้ความยินยอม หรือการเปิดเผยต่อสาธารณะในลักษณะที่น่าตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวนั้น จะเกิดประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างไร

๒.๓ การวิพากษ์ของสังคมและนักวิชาการต่อการแถลงข่าวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สืบเนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติในการแถลงข่าวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และจากกรณีที่ปรากฏตามสื่อมวลชนทั่วไป คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้มีการระดมความคิดเห็น และพิจารณาศึกษากรณีดังกล่าว โดยดำเนินกิจกรรมในหลายลักษณะ เช่น การจัดโครงการสัมมนา เรื่อง “การนำผู้ต้องหาในคดีอาญาไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ทำอย่างไรไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน” เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ³ โดยมีกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รศ.ดร.บรรเจิด สิงคนดี และนักวิชาการทางกฎหมาย

การสัมมนาดังกล่าว ได้มีการเสนอความเห็นและแง่คิดหลากหลาย ส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่าการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นเปิดช่องให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตามเห็นว่า การแถลงข่าวยังเป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการ แต่ควรรายงานเฉพาะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยสรุป พร้อมปิดชื่อ นามสกุลของผู้ต้องหา และสื่อมวลชนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัดเพื่อมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหา

³ หลายฝ่ายชี้ว่าผู้ต้องหามาแถลงข่าว-ทำแผนฯ เสี่ยงละเมิดสิทธิมนุษยชน, ออนไลน์, จาก

รศ.ดร.บรรเจิด สิงคนดี ให้ความเห็นว่า กรณีนี้จะต้องชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหา กับประโยชน์สาธารณะที่สื่อมีสิทธินำเสนอว่า สิทธิใดมีน้ำหนักมากกว่ากันนั้น ตามหลักรัฐธรรมนูญเห็นว่าสิทธิของผู้ต้องหาที่เป็นประชาชน เป็นสิทธิที่ไม่มีเงื่อนไข ดังนั้น สื่อมวลชนจะต้องเคารพสิทธิส่วนตัวของผู้ต้องหา หากจำเป็นที่จะต้องเผยแพร่ข้อมูลหรือภาพจริง ๆ ก็จะต้องทำภาพเบลอเนื่องจากคำว่าประโยชน์สาธารณะที่ได้รับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญในเรื่องการเผยแพร่หรือไขข่าวนั้น ไม่ใช่การเปิดเผยชื่อผู้ต้องหา แต่อาจเป็นการเปิดเผยรูปแบบการกระทำผิดซึ่งประชาชนควรทราบเพื่อระมัดระวังภัยอันตรายดังกล่าว

ในทางตรงกันข้าม นายสมหมาย ปาริจฉัตต์ รองประธานกรรมการบริษัท มติชน กรุ๊ป จำกัด ได้ให้ความเห็นว่า จะต้องเคารพสิทธิของประชาชนทั่วไปมากกว่าการเคารพสิทธิของผู้ต้องหาเพียงฝ่ายเดียว การพิจารณาในประเด็นนำเสนอข่าวสารของสื่อ นั้น หากจำกัดห้ามนำเสนอข่าวสารของผู้ต้องหา สื่อจะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการเสนอความจริงได้ จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วเท่านั้น กรณีนี้ ก็จะถือได้ว่าสื่อมวลชนขาดความรับผิดชอบต่อสังคมหรือไม่

ต่อมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดทำรายงานและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ที่ ๒๔๔/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖ เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และสิทธิของบุคคลในเกียรติยศและชื่อเสียง กรณีการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีข้อพิจารณา ดังนี้

๒.๓.๑ ประเด็นการตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้กำหนดประเด็นว่า การที่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เป็นการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๐ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๑ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๔ หรือไม่อย่างไร

๒.๓.๒ ความเห็นของคณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวต่อหน้าสื่อมวลชนนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิในเกียรติยศชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายฯ ไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบสิทธิดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ” ในด้านบวกการเผยแพร่ข่าวจึงเป็นการป้องปรามบุคคลมิให้กระทำความผิดและเป็นการกระตุ้นเตือนภัยให้สังคมเกิดความระมัดระวัง แต่ในด้านลบเป็นการกระทบสิทธิของผู้ต้องหา และสังคมสามารถเรียนรู้วิธีการกระทำความผิดผ่านสื่อมวลชน ในต่างประเทศเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นผู้แถลงเกี่ยวกับความคืบหน้าของคดี ซึ่งเป็นการกล่าวถึงกรอบการทำงาน

ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยจะไม่มีกรให้รายละเอียดของพยาน เพราะจะทำให้พยานเกิดความไม่ปลอดภัย และในบางครั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายในเรื่องของคดีเนื่องจากการนำข้อมูลที่ได้จากการแถลงข่าวไปชักจูงพยานในชั้นศาล หากมีความต้องการที่จะแถลงข่าวต้องไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และไม่ควรรนำตัวผู้ต้องหาหรือญาติของผู้ต้องหามาแถลงข่าว เพราะจะทำให้ครอบครัวและบุคคลรอบข้างของผู้ต้องหาได้รับผลกระทบ และเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและบุคคลรอบข้างของผู้ต้องหา โดยสื่อมวลชนของต่างประเทศจะรายงานความคืบหน้าของคดี ตามที่ได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม และจะไม่ลงรายละเอียดของข่าว

แม้หน่วยงานจะมีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แต่จะเป็นการไม่ให้ข้อมูลทั้งหมด เนื่องจากอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย และญาติของผู้ต้องหาหรือญาติของจำเลย ซึ่งการที่ผู้ต้องหาหรือบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไปทำแผนประกอบคำรับสารภาพและมีการถ่ายภาพเพื่อนำเสนอเป็นข่าวผ่านทางสื่อต่าง ๆ ก็ทำให้เกิดผลร้ายต่อบุคคลนั้น ซึ่งสังคมจะเกิดความไม่ไว้วางใจในตัวบุคคลนั้น รวมทั้งคนในครอบครัวของบุคคลนั้นด้วยการที่หน่วยงานของรัฐมีการออกสื่อเพื่อโน้มน้าวให้คนในสังคมยอมรับและประณามว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดโดยที่ศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษา ทำให้เกิดผลกระทบต่อคนรอบข้างและประชาชน จึงเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๑ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๔ โดยบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีผิดตามกฎหมาย และบุคคลที่ถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรมและความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์ ดังนั้น การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เจ้าหน้าที่ควรเป็นผู้ที่แถลงความคืบหน้าโดยไม่ต้องนำตัวผู้ต้องหาหรือญาติของผู้ต้องหาร่วมแถลงข่าวด้วย

๒.๓.๓ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ท้ายที่สุด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖ เสนอแนะไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้มีการเน้นย้ำและกำชับไปยังหน่วยงานในสังกัดเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการของหน่วยงาน อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนและมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอทราบและติดตามผลการดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว เพื่อประเมินผลต่อไป และเผยแพร่ให้สื่อมวลชนทุกแขนงได้รับทราบในเรื่องนี้เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาต่อไปด้วย

๓. การปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเกี่ยวกับการแถลงข่าวมีความชอบธรรม และขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่

๓.๑ หลักเปิดเผยข้อมูลและการประชาสัมพันธ์กับการแถลงข่าวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นกำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและดำเนินกระบวนการคดีอาญาทั้งปวง โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหา หรือผู้เสียหาย หรือบุคคลใด ๆ ในสังคมอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในส่วนแรก การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีอาญานั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากสังคม โดยจะต้องสร้างความเชื่อมั่นได้ว่า องค์กรตำรวจมีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมอาชญากรรมได้ และเมื่อเกิดอาชญากรรมขึ้นก็สามารถจับกุมนำตัวผู้กระทำผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็วและไม่ผิดพลาด กระบวนการสร้างความเชื่อมั่นดังกล่าว จะต้องดำเนินการผ่านกระบวนการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานขององค์กรตำรวจ หากองค์กรตำรวจมีผลการปฏิบัติงานที่ดี คู่มีค่ากับเงินงบประมาณที่ได้รับแล้ว ก็จะทำให้้องค์กรตำรวจได้รับความยอมรับและดำรงอยู่ได้ในสังคมอย่างสง่างาม

องค์กรตำรวจ จึงต้องสร้างกระบวนการและระบบประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องเพื่อยกระดับความเชื่อมั่นว่า มีระบบการสืบสวนสอบสวน และป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือ และเคารพอำนาจกฎหมาย อีกทั้งประชาชนยังพร้อมที่จะเป็นหูเป็นตาและแจ้งข้อมูลก่อนที่จะมีอาชญากรรมเกิดขึ้นด้วย⁴ อีกทั้ง การประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน ยังเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ ที่หน่วยงานราชการมีหน้าที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลและผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการต่อสาธารณะเป็นหลักสำคัญ และยังเป็นการสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตามในประเด็นเรื่องการนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวนั้น มีข้อจำกัดที่สำคัญอย่างมาก คือ หลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๕ ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในชื่อเสียง เกียรติยศ และความเป็นส่วนตัว ตลอดจนมาตรา ๓๕ ที่รับรองไว้ว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำผิด และห้ามรัฐมิให้ปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวเยี่ยงผู้กระทำผิด ดังนั้น การนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าว จึงไม่ใช่การประชาสัมพันธ์ และไม่ใช่อำนาจการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายข้างต้น โดยทั่วไป การนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวจึงไม่อาจจะ

⁴ Dorothy Guyot, Policing as though People Matter, (Philadelphia : Temple University Press, 1991) p.97

กระทำได้เลย เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตาม มาตรา ๓๕ วรรคสอง กล่าวคือ ในกรณีที่การนำตัวผู้ต้องหาไป แลกข่าวนั้นจะเป็นประโยชน์สาธารณะ

๓.๒ ประโยชน์สาธารณะกับการกำหนดมาตรการในการประชาสัมพันธ์และแถลงข่าวของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากกรณีที่รัฐธรรมนูญได้รับรองว่า การแพร่ภาพหรือไขข่าวนั้น สามารถดำเนินการได้ แม้กระทบ ต่อสิทธิส่วนบุคคล หากการดำเนินการนั้นเป็นประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง ดังนั้น จึง จะต้องพิจารณาว่าประโยชน์สาธารณะหมายถึงกรณีใดบ้าง และในการแถลงข่าวจะต้องกำหนดมาตรการ อย่างไรจึงจะสมดุลระหว่างผลประโยชน์สาธารณะกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

ในทางตํารานั้น การพิจารณาว่ากรณีใดจะถือเป็นประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) นั้น เป็น เรื่องที่จะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไปตามข้อเท็จจริง เพราะคำว่า ประโยชน์สาธารณะนั้น มีความหมายที่ กว้างขวาง และผันแปรไปได้ตามสภาพของสังคม⁵ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒ ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าการปฏิบัติราชการและการทำหน้าที่ขององค์กรของรัฐทั้งหลาย จะต้องกระทำ เพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งปวง รวมถึงเพื่อสันติสุขและความดีงามร่วมกัน การนิยามคำว่าประโยชน์ สาธารณะ จึงเป็นเรื่องที่นามธรรมและขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละสังคม แต่จะต้องดำเนินการให้ สอดคล้องกับระบอบการปกครองและหลักนิติรัฐที่ประเทศไทยได้ยอมรับและให้ความคุ้มครองอย่างมั่นคง มานับแต่มีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมในปี พ.ศ.๒๕๔๐ เป็นต้นมา

ในทางอาชญาวิทยา การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในหน้าที่ของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย จะมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมอาชญากรรมและนำตัวผู้กระทำผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอย่าง รวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ โดยการลงโทษมีวัตถุประสงค์ ในการ ป้องกันอาชญากรรม (Specific and General Prevention) ทั้งป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดกระทำผิดซ้ำ และ ป้องกันมิให้สังคมเลียนแบบการกระทำผิดเดียวกันนั้นอีก ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่หน้าที่ในการ ดำเนินมาตรการทั้งหลายที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อป้องกันอาชญากรรม ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีปัญหาว่า การนำตัวผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมไปแถลงข่าวจะสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ในการป้องกันอาชญากรรมได้หรือไม่ ซึ่งมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ ตำรวจในฐานะเจ้าพนักงานของรัฐ ที่จะต้องปฏิบัติตามหลักการที่สำคัญ ดังนี้

การดำเนินการของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง **จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย** และการกำหนดมาตรการ ใด ๆ จะต้องเป็นไปตาม**หลักการไม่มีกฎหมาย ไม่มีอำนาจ** กล่าวโดยสรุป⁶ หากฝ่ายปกครองจะกำหนด มาตรการในการป้องกันอาชญากรรม เช่น กรณีนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นว่าการนำตัวผู้ต้องหา มา แถลงข่าวจะสามารถป้องกันอาชญากรรมในอนาคตได้ จะต้องสามารถตอบคำถามเหล่านี้ได้

⁵ วรเจตน์ ภักดิ์รัตน์, กฎหมายปกครอง ภาคทั่วไป, (กรุงเทพฯ : หจก.การพิมพ์, ๒๕๕๔) น.๑๑

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๗ - ๕๔

๑. การดำเนินการเกี่ยวกับการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวนั้น เป็นไปตามหลักพอสมควรแก่เหตุ ไม่เป็นการสร้างภาระเกินสมควร และมีความเหมาะสมกับข้อเท็จจริง โดยมีรายละเอียดหลักการสำคัญ ๆ ดังนี้

๑.๑ มีวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายและเหมาะสม โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงและสภาพแวดล้อมทางข้อเท็จจริง เช่น การแถลงนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวเป็นวิธีการที่จะสามารถป้องกันอาชญากรรมได้และเป็นวิธีการที่เหมาะสมแล้ว ไม่มีวิธีการอื่นหรือไม่

๑.๒ มาตรการที่ใช้สามารถบรรลุมันวัตถุประสงค์ในการป้องกันอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ กล่าวคือ หากมีการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวแล้ว อาชญากรรมจะลดลงอย่างมีนัยยะสำคัญหรือไม่

๑.๓ มาตรการที่ใช้มีความจำเป็นต้องกระทำ ไม่มีทางเลือกอื่นแล้ว นอกจากการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสาธารณะชนเท่านั้นใช่หรือไม่

๑.๔ วิธีการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวนั้น เป็นวิธีการที่พอสมควรแก่เหตุเหมาะสม และได้สัดส่วนแห่งความร้ายแรงกับวิธีการป้องกันอาชญากรรมหรือไม่

๒. หลักความชัดเจนแน่นอนและคาดหมายได้ในการกระทำของฝ่ายปกครอง ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับหลักนิติรัฐและนิติธรรม ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กล่าวคือ วิธีการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวนั้น สอดคล้องกับหลักกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งในด้านสิทธิส่วนตัวของผู้ต้องหา และสิทธิของสาธารณะชนในการรับรู้ข้อมูลสารของทางราชการ ตลอดจนสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข้อเท็จจริงต่อสังคม ทั้งนี้ หากถือตามหลักสิทธิและเสรีภาพในชื่อเสียง เกียรติยศและความเป็นอยู่ส่วนตัวถือเป็นสิทธิและเสรีภาพเด็ดขาด ไม่อาจถูกล่วงละเมิดได้แล้ว สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน ก็จะต้องมีความระมัดระวังในการเสนอข่าวเฉพาะข้อเท็จจริงที่จะไม่ทำให้เกิดการกระทำสิทธิและเสรีภาพอันเด็ดขาดจนเกินสมควร มิเช่นนั้นก็จะถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักนิติรัฐและนิติธรรม

๓. หลักการห้ามเลือกปฏิบัติโดยอำเภอใจ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งนี้ อาจพิจารณาเกี่ยวกับแนวทางในการแถลงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพอาชญากรรม และนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าว หากเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพเด็ดขาดแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่มีอำนาจปฏิบัติได้ในทุกกรณี

๔. หลักสุจริต และการห้ามใช้สิทธิโดยมิชอบ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕ และหากละเมิด ก็จะเป็นการใช้สิทธิโดยมิชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๑ ดังที่กำหนดไว้ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาว่า การนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีวัตถุประสงค์ที่แท้จริงอย่างไรกันแน่ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่าต้องการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานและเพื่อป้องกันอาชญากรรมในอนาคต แต่แท้จริงแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการได้รับความดี

ความชอบ และการมีชื่อเสียงในทางสังคม โดยการทำลายเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ต้องหาที่ได้รับการคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ หรือไม่ อย่างไร

๕. หลักการคุ้มครองความเชื่อถือและความไว้วางใจในองค์กรของรัฐ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้องค์กรของรัฐได้รับความเชื่อถือศรัทธาและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องพิสูจน์ได้ว่า การนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสาธารณชนผ่านสื่อมวลชนสามารถสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจจากสังคม ทั้งจากญาติผู้เสียหาย ผู้เสียหาย สังคม ตลอดจนฝ่ายผู้ต้องหา และญาติของผู้เสียหาย และไม่มีวิธีการสร้างอื่นในการสร้างความถือและศรัทธาต่อองค์กรตำรวจได้อีกด้วย

๖. หลักการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ซึ่งบัญญัติไว้ตาม มาตรา ๒ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนทั้งปวง เพื่อสันติสุข และความดีงามร่วมกันของสังคม

๓.๓ หลักการตรวจสอบว่าการจำกัดเสรีภาพในการแถลงข่าวของสำนักงานตำรวจชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

หากพิจารณาว่าการนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวต่อหน้าสื่อมวลชน เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเสรีภาพของสื่อมวลชนแล้ว จะมีส่วนสำคัญหลายประการที่หลักรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญและให้คุณค่า ได้แก่ เสรีภาพในชื่อเสียงและความเป็นอยู่ส่วนตัว (Right to privacy) ของผู้ต้องหา กับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of expression) และเสรีภาพของสื่อ (Freedom of press) ออกโดยหลักการแล้ว ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดหลักการสำคัญเกี่ยวกับคุณค่าดังกล่าว ดังนี้⁷

๑. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพของสื่อมวลชนนั้น เป็นสิ่งที่ถือเป็นสาระดละสำคัญพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ (Fundamental rights) ซึ่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา มาตรา ๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (The First Amendment to the United States Constitution) ประกอบคำพิพากษาศาลสูงสุดได้กำหนดหลักการสำคัญโดยห้ามมิให้มีการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพของสื่อมวลชน แม้การแสดงความคิดเห็นนั้น อาจจะทำให้เกิดลักษณะที่เป็นผลร้ายต่อบุคคลอื่น เพราะผลร้ายดังกล่าวก็อาจจะคลี่คลายได้ด้วย การนำเสนอข้อมูลทุกด้านโดยเสรีจากทุกฝ่าย ฉะนั้น การสั่งห้ามการนำเสนอข้อมูลดังกล่าวโดยสิ้นเชิงโดยอำนาจรัฐ จึงถือเป็นมาตรการที่เกินจำเป็นและขัดต่อรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติรับรองเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นไว้อย่างเด็ดขาด แต่เสรีภาพอาจถูกจำกัดได้ เช่น การกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายอันเนื่องมาจากการแสดงความคิดเห็นหรือการนำเสนอข่าวสาร อาจกระทำได้ หากเข้าเงื่อนไขบางประการ เช่น การเผยแพร่ภาพลามกอนาจารที่

⁷ สิริพล กุศลศิลป์วุฒิ และคณะ, อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ : รายงานวิจัย ผลกระทบจากการพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ และนโยบายของรัฐกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๕๕) หน้า ๒๘๔-๓๐๓

เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน (Child pornography) ข้อมูลข่าวสารที่ก่อให้เกิดการยุยงให้กระทำผิดกฎหมาย (advocacy of illegal conduct) หรือก่อให้เกิดการต่อสู้ (fighting words) อย่างชัดเจน หรือ **การหมิ่นประมาท หรือการละเมิดเสรีภาพส่วนบุคคล (defamation and invasion of privacy)** เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ผู้บริหารงานภาครัฐ หรือการดำเนินกิจการภาครัฐนั้น จะไม่สามารถถูกจำกัดได้ รวมถึงไม่สามารถฟ้องร้องสื่อมวลชนในข้อหาหมิ่นประมาทได้ โดยศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา พิจารณาเห็นว่า การวิพากษ์วิจารณ์องค์การของรัฐจะก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง รวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์คำพิพากษาศาล ก็ต้องห้ามมิให้มีการฟ้องร้องทางอาญาแต่ประการใด ทั้งนี้ เนื่องจากการห้ามมิให้มีการวิพากษ์วิจารณ์คำพิพากษาศาล ย่อมจะเป็นผลร้ายต่อกระบวนการยุติธรรมโดยรวม เว้นแต่ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า สื่อมวลชนที่เสนอข้อมูลผิดพลาดนั้น มีเจตนาหรือจงใจก่อให้เกิดความเสียหาย และทราบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว แต่ยังคงใจเสนอข่าวสารอันเป็นเท็จนั้น เช่นนี้ สื่อมวลชนก็จะต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย⁸

๒. หลักเกณฑ์การกำหนดมาตรการใด ๆ ในการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

การกำหนดมาตรการของรัฐในการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เช่น กรณีของการแถลงข่าว หากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีคำสั่งห้ามแถลงข่าวใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจให้สัมภาษณ์ใด ๆ โดยเด็ดขาด มาตรการนี้ย่อมขัดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย และในขณะเดียวกัน ยังขัดต่อสิทธิของประชาชนที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารของรัฐ การเข้าถึงการให้บริการของรัฐ ฯลฯ ย่อมถือว่าเป็นมาตรการที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน

ในทางข้อเท็จจริง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีคำสั่งและบันทึกสั่งการ กำชับห้ามมิให้นำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าว แต่ได้กำหนดข้อยกเว้นหลัก ๆ ได้แก่ ความยินยอมของผู้ต้องหา หรือเพื่อประโยชน์แห่งคดี จึงมีปัญหาคือจะต้องพิจารณา กล่าวคือ มาตรการที่กำหนดนั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากพิจารณาตามหลักรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา จะมีมาตรวัดหรือเกณฑ์ ดังนี้

๑. กฎเกณฑ์หรือมาตรการที่กำหนดนั้น มีกฎหมายให้อำนาจไว้หรือไม่ และข้อกำหนดนั้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามกฎหมายหรือไม่

๒. กฎเกณฑ์หรือมาตรการที่กำหนดนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่ง และสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งรัฐและความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องกำหนดมาตรการนั้น (compelling state interest)

๓. กฎเกณฑ์หรือมาตรการที่กำหนดนั้น เป็นวิธีการที่เหมาะสมแล้ว และร้ายแรงน้อยที่สุดที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อันเป็นผลประโยชน์ของสาธารณะ (narrowly-tailored to serve a significant governmental interest)⁹

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘๘

⁹ เพิ่งอ้าง, หน้า ๒๘๖-๒๘๗

จากทฤษฎีกฎหมายและหลักการดังกล่าว จึงนำมาสู่การวิเคราะห์ว่า หลักเกณฑ์และหลักปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเกี่ยวกับการนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวนั้น ชอบด้วยหลักการตามกฎหมายปกครองและหลักการตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีมาตรการอย่างไรในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่สามารถตอบสนองผลประโยชน์อันจำเป็นของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. บทวิเคราะห์

เมื่อได้พิจารณาถึงหลักกฎหมาย และเหตุผลในการนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวต่อสาธารณะผ่านสื่อมวลชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว มีข้อพิจารณา ดังนี้

๑. การดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นประโยชน์สาธารณะหรือไม่ กรณีนี้ หากพิจารณาว่าการดำเนินการดังกล่าวเป็นการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สาธารณชนในประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ตลอดจนจะมีผลเป็นการยับยั้งอาชญากรรมในอนาคตด้วย ซึ่งล้วนแต่ว่าเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยเช่นกัน

๒. การนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวต่อสาธารณะผ่านสื่อมวลชนนั้น ถือเป็นการละเมิดสิทธิในชื่อเสียงเกียรติยศ และความเป็นส่วนตัวอย่างชัดเจน ตลอดจนข้อสันนิษฐานตามรัฐธรรมนูญที่ให้สันนิษฐานไว้ว่าผู้ถูกจับเป็นผู้บริสุทธิ์ไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิด ตามที่ได้นำเสนอในส่วนหลักกฎหมาย และข้อวิพากษ์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

๓. แนวการปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถือได้ว่าเป็นการยอมรับแนวการปฏิบัติที่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาโดยชัดแจ้ง และเป็นการยอมรับในการใช้ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural violence) ของสังคมผ่านกระบวนการประสานผู้ต้องหาที่แสดงผ่านสื่อมวลชน โดยมุ่งหวังผลในเชิงป้องกันมิให้ประชาชนที่มีแนวโน้มจะกระทำความผิดได้กระทำการเลียนแบบ ในขณะที่เดียวกันก็แสดงให้เห็นว่ารัฐได้ใช้มาตรการที่ละเมิดกฎหมาย หรือหลักนิติรัฐเสียเอง ย่อมหมายความว่ากลไกของรัฐในกระบวนการยุติธรรมนั้นเอง ไม่สามารถธำรงรักษาระบบนิติรัฐไว้ได้แล้ว เช่นนี้ ย่อมไม่สามารถอ้างระบบนิติรัฐยันกับบุคคลใด ๆ ได้ เนื่องจากองค์กรบังคับใช้กฎหมายได้ละเมิดและการใช้ความรุนแรงต่อผู้ต้องหาเสียเองแล้ว

๔. แนวทางในการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ และการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่สมดุลระหว่างการเคารพสิทธิของผู้ต้องหา และประโยชน์ของส่วนรวมนั้น ควรดำเนินการอย่างไร

๔.๑ การนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนเป็นประโยชน์สาธารณะหรือไม่

ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว การประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานขององค์กรตำรวจนับเป็นผลประโยชน์สาธารณะแต่การเปิดเผยชื่อ ใบหน้า รวมถึงรูปพรรณสัณฐานผู้ต้องหาผ่านสื่อมวลชนนั้น นักวิชาการทั่วไปเห็นว่าไม่อาจจะถือได้ว่าเป็นผลประโยชน์สาธารณะ หรือจะมีประโยชน์ต่อรูปคดีแต่อย่างใด มีผลเป็นเพียงทำให้เกิดความรับรู้ของสังคมเท่านั้น ในทางกลับกันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาด้วยสิทธิของผู้ต้องหาในฐานะของประชาชนนั้น ได้รับการปกป้องโดยรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นสิทธิที่ไม่มีเงื่อนไข

ดังนั้นไม่ว่าตำรวจหรือสื่อมวลชนจึงมีหน้าที่จะต้องเคารพสิทธิพลเมืองตามรัฐธรรมนูญของผู้ต้องหาด้วยเหตุนี้ในการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวนั้น จึงไม่สมควรดำเนินการ แม้ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะกำหนดไว้ว่าจะต้องได้รับการถามถึงความเต็มใจหรือยินยอมในการที่จะแถลงข่าวหรือในการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลต่อสาธารณะก็ตาม แต่ในทางความเป็นจริง ผู้ต้องหาอยู่ในความควบคุมของตำรวจนั้น ย่อมไม่สามารถปฏิเสธที่จะไม่ให้ความยินยอมไม่ได้

๔.๒ การพิจารณาว่า การนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวการจับกุม จะมีผลเสียหายต่อผู้ต้องหาและญาติผู้ต้องหาเกินสมควรหรือไม่

จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เมื่อมีการนำเสนอข่าวต่อสื่อมวลชนแล้ว โดยปกติแล้วการเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้น ย่อมทำให้สาธารณชนเชื่อไปแล้วว่าผู้หาหน้านั้นเป็นผู้ที่กระทำผิดจริงทั้งที่กระบวนการยุติธรรมยังไม่สิ้นสุด¹⁰ ซึ่งจะมีผลเสียหายต่อสิทธิของผู้ต้องหาและญาติของผู้ต้องหาเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ยังมีพยานหลักฐานเชิงประจักษ์ว่า การนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวนั้นหาได้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะแต่ประการใดไม่ เนื่องจากการจัดการแถลงข่าวนั้นไม่มีผลในควบคุมอาชญากรรมได้เลย ดังจะเห็นว่า มีการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่ายังมีการกระทำผิดในลักษณะเดียวกันต่อเนื่องเช่นเดิม ดังนั้น ข้ออ้างที่ว่า การนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวจะช่วยป้องกันมิให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นในอนาคตได้ จึงเป็นข้ออ้างที่ไม่มีความหนักแน่น และไม่มี ความชอบธรรมที่จะอ้างได้ อีกทั้ง แท้จริงแล้ว ก็เป็นที่รับรู้ว่าการแถลงข่าวของตำรวจนั้นเป็นการแสดงผลเพื่อขอรับความดีความชอบเท่านั้น

๔.๓ วิธีการแถลงข่าวและการประชาสัมพันธ์ของตำรวจ ควรจะดำเนินการอย่างไร

จากการศึกษา พบว่าองค์กรตำรวจต่างประเทศ มีข้อกังวลในลักษณะเดียวกัน คือ การละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา และการคุ้มครองประโยชน์ของสาธารณะ เช่น องค์กรตำรวจของอังกฤษ ได้ดำเนินการตามคู่มือการดำเนินการประชาสัมพันธ์ของวิทยาการตำรวจ หรือ Guidance on Relationships with the Media¹¹ ซึ่งจะแนะนำให้ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติขององค์กรตำรวจต่อสื่อมวลชนอย่างเท่าเทียมกัน แต่ในกรณีของผู้หาหน้านั้น มีคำแนะนำให้พยายามหลีกเลี่ยงการนำเสนอชื่อของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับต่อสื่อมวลชน แม้กฎหมายจะไม่ได้ห้ามไว้ และโดยปกติสื่อมวลชนก็จะสามารถค้นหาชื่อผู้ถูกจับเสนอต่อสาธารณะได้อยู่แล้ว แต่ไม่ให้นำตัวผู้ต้องหามาแถลงต่อสื่อมวลชนแต่ประการใด

ในขณะเดียวกัน แม้สาธารณชนจะมีสิทธิที่ล่วงรู้ถึงกระบวนการบริหารงานยุติธรรม หรือการปฏิบัติงานของภาครัฐ แต่ก็ไม่ใช่ว่าสื่อมวลชนจะเสนอข่าวได้ทั้งหมด องค์กรสื่อมวลชนของหลายประเทศ จึงมีข้อแนะนำต่อสื่อมวลชนที่คล้ายคลึงกัน คือ ทั้งข้อที่ปฏิบัติได้ และข้อห้ามมิให้สื่อข่าวสารหรือไม่ควรเสนอข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาบางประการ เช่น

¹⁰ The risk of media identification of crime suspects, [Online.], available at: <<http://www.inbrief.co.uk/media-law/media-identification-of-suspects.htm>>, (accessed July 30, 2013)

¹¹ College of Policing, Guidance on Relationships with the Media, APP Reference Material, May ๒๐๑๓

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหาที่สามารถเสนอต่อสาธารณะได้ เช่น ชื่อบุคคล อายุ สถานที่อยู่ การทำงาน สถานะสมรส ข้อกล่าวหา ชื่อบุคคลที่เป็นเหยื่อ หน่วยงานที่จับกุม หรือ ข้อมูลเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ทำการจับกุม เป็นต้น ส่วนข้อมูลที่ไม่ควรเปิดเผย ได้แก่ ผู้ต้องหาให้การอย่างไร ลักษณะการกระทำผิดเป็นอย่างไร ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพหรือลักษณะของผู้ต้องหา ผลการตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือ หรือพยานหลักฐานใด ๆ จากห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ ภาพหรือข้อมูลที่ตรงกับวัตถุพยานของกลาง ที่ถูกตรวจสอบและยึดมาได้ ประวัติการกระทำผิดต่าง ๆ ในอดีต พยานหลักฐานทางคดีต่าง ๆ

กรณีภาพของผู้ต้องหาที่ยังไม่ถูกจับได้นั้น อาจจะมีการเผยแพร่โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ หากการเผยแพร่ภาพนั้น จะไม่กระทบต่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากการเผยแพร่ภาพผู้ต้องหาที่ยังไม่ถูกจับได้นั้น จะช่วยให้ได้รับความช่วยเหลือจากสาธารณชนในการจับกุม ผู้กระทำผิดมาลงโทษต่อไป ในกรณีเช่นนี้ อาจจะมีการเผยแพร่ภาพ พร้อมประวัติการกระทำผิดในอดีตเพื่อ ทำให้สาธารณชนได้ระมัดระวังและกระตือรือร้นในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อไป นอกจากนี้ ศาล และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ควรดำเนินการอันมีทำให้สื่อมวลชนไม่อาจถ่ายภาพผู้ต้องหาได้ ในกรณีที่ผู้ต้องหา นั้นอยู่ในสถานธนาสถาน แต่ทั้งห้ามมิให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือศาล ดำเนินการนำผู้ต้องหามาแถลงข่าวโดย เด็ดขาด¹²

สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อตักเตือนสังคม ที่จะถือว่าเป็นประโยชน์สาธารณะนั้น เมื่อ พิจารณาจากหลักการต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าเป็นการเผยแพร่เพื่อให้จับกุมตัวผู้ต้องหามาดำเนินคดีได้ และอาจจะ ทำให้สังคมเรียนรู้ว่าในการป้องกันอาชญากรรมเป็นสิ่งสำคัญ ตำรวจ จึงควรเสนอข่าวสารเฉพาะประเด็นอัน เป็นเหตุและปัจจัยที่ทำให้ผู้กระทำผิดก่ออาชญากรรมเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่สังคมในการหาทางแก้ไขและ ป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นสิ่งสำคัญเท่านั้น

๕. จากทฤษฎีและหลักกฎหมาย ที่เสนอไว้ในหัวข้อที่ ๓. นั้น จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ หลักกฎหมายที่ให้อำนาจแก่องค์กรตำรวจในการเผยแพร่ข่าวสารอาชญากรรม และวิธีการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ นำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสาธารณะ เปรียบเทียบปรับหลักเกณฑ์หรือมาตรวัดตามหลักการกระทำของ ฝ่ายปกครอง และหลักเกณฑ์การตรวจสอบความชอบด้วยหลักรัฐธรรมนูญของการกระทำทางปกครองหรือ มาตรการของรัฐแล้ว จะเห็นได้ว่า การนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าว ตามบทวิเคราะห์ ข้อ ๑ - ๔ นั้น ไม่มี กฎหมายให้อำนาจอย่างชัดเจนในการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหา แม้จะมีบทบัญญัติใน มาตรา ๓๕ วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้เผยแพร่ข่าวสารต่อ สาธารณะได้ แต่จะต้องเป็นประโยชน์สาธารณะก็ตาม แต่เนื่องจากสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาเป็นสิทธิ เด็ดขาดและไร้เงื่อนไข ในขณะที่การแสดงความคิดเห็น (Freedom of Expression) หรือการเผยแพร่ข่าวสาร หรือ Freedom of the Press ซึ่งมีข้อจำกัดบางประการ จึงไม่อาจอยู่เหนือกว่าสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาที่ จะไม่ถูกประจาน หรือการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อหน้าสื่อมวลชนได้ ดังนั้น เมื่อไม่มีกฎหมายให้

¹² Oregon Newspaper Published Association, News Media and the Court, [Online]., available at: <<http://www.orenews.com/web/legal/newsmediacourt.php>> (accessed July 30, 2013)

อำนาจอย่างแข็ง และการดำเนินการเกินความจำเป็นในการป้องกันอาชญากรรม ประกอบกับการแถลงนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวไม่ได้มีส่วนในการช่วยลดอาชญากรรมได้อย่างมีนัยยะสำคัญ มาตรการที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ นำมาใช้เพื่อป้องกันอาชญากรรมด้วยการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวการจับกุม จึงเป็นสิ่งที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เกินขอบเขตของกฎหมายปกครอง เกินความจำเป็นในการปฏิบัติการตามหลักกฎหมายที่ได้กล่าวอ้างไปแล้ว

๕. ข้อเสนอแนะ

ดังที่ได้วิเคราะห์ในส่วนที่ ๔ นั้น จะเห็นได้ว่า มาตรการที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ นำมาใช้ โดยการให้มีการแถลงข่าวการจับกุมตัวผู้ต้องหาต่อหน้าสื่อมวลชน ขัดต่อหลักรัฐธรรมนูญ และหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของฝ่ายปกครอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงสมควรยกเลิกหลักการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนอย่างเด็ดขาด ไม่ว่าผู้ต้องหาจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

อย่างไรก็ตาม การประชาสัมพันธ์ผลงานขององค์กรตำรวจ ยังมีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงอยู่อย่างสมเกียรติขององค์กรตำรวจว่าสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง ยังสอดคล้องกับหลักสิทธิในการรับรู้ข่าวสารทางราชการของสาธารณชนด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน ดังนี้

๑. การจัดทำมีโฆษกและทีมงานของหน่วยงานตำรวจทุกระดับแถลงข่าวด้วยตนเอง โดยไม่ต้องนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนด้วย

๒. หลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาทุกประการ เว้นแต่ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะการเกิดเหตุ และมูลเหตุการกระทำผิด ตลอดจนรายงานที่จำเป็นสำหรับความผิดที่มีลักษณะที่มีเกี่ยวกับกระทำผิดต่อเนื่อง และมีความจำเป็นต้องเปิดเผยลักษณะการกระทำให้เพียงพอ เพื่อให้ประชาชนได้แจ้งข้อมูลหรือพยานหลักฐานเพิ่มเติมแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

๓. การเปิดเผยภาพผู้ต้องหา จะกระทำได้เฉพาะกรณีที่ยังไม่สามารถจับกุมตัวผู้ต้องหาได้เท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้ระมัดระวังภัย หรือแจ้งเบาะแสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อทำการจับกุมตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษเท่านั้น

ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเพียงข้อเสนอแนะบางประการ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว อาจจะมีข้อเท็จจริงบางประการที่จำเป็นต้องมีการเผยแพร่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดมากกว่าที่กล่าวไปแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปฏิบัติการจะต้องใช้ความระมัดระวังและดุลพินิจ และนำข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีมาพิจารณาอย่างรอบคอบต่อไป ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการกระทำที่ผิดกฎหมาย ละเมิดหลักนิติรัฐ โดยองค์กรตำรวจเอง ซึ่งหากมีการปฏิบัติที่ถูกต้องแล้ว ท้ายที่สุด จะนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือขององค์กรตำรวจโดยประชาชน และความร่วมมือของสาธารณะที่มีต่อองค์กรตำรวจ ทำให้้องค์กรตำรวจสามารถควบคุมอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีสงบสุขนั่นเอง